

Marta Wójtowicz
Kraków

Perspektywy funkcjonowania Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES¹

Działalność Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES stymulowała rozwój i modernizację bibliotek kościelnych. Dzięki temu nie pozostawały one w tyle za innymi bardziej rozwiniętymi i nowoczesnymi bibliotekami świeckimi. Dziś niejedna z bibliotek publicznych – świeckich – może pozazdrościć sprawnego i dynamicznego funkcjonowania biblioteki kościelnej. Federacja stworzyła możliwość scalenia środowiska bibliotek kościelnych budując mechanizm integrujący to środowisko. W artykule przedstawiono wyniki badań ankietowych na temat oczekiwań bibliotek członkowskich wobec Federacji, przeprowadzonych wśród pracowników bibliotek zrzeszonych w FIDES. Badania ankietowe zostały przeprowadzone w 2002 r., na ankietę odpowiedziało 58 bibliotek.

W listopadzie i grudniu 2002 r., autorka artykułu przeprowadziła dzięki pomocy kierownictwa Biblioteki Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie badania ankietowe wśród pracowników bibliotek kościelnych zrzeszonych w Federacji FIDES, na temat korzyści płynących z powołania i funkcjonowania takiej jednostki w środowisku bibliotekarskim. Do pracowników 90 bibliotek kościelnych rozesłano ankietę, w której biblioteki udzielały odpowiedzi na temat wielkości i zakresu swoich zbiorów, liczby czytelników, komputeryzacji biblioteki oraz na temat czynnego lub biernego uczestnictwa w Federacji. Ankietę wypełniło 58 bibliotek. Każda biblioteka proszona była o pisemne wypełnienie ankiety składającej się z 19 pytań (były to zarówno pytania zamknięte

¹ Artykuł powstał na podstawie pracy magisterskiej *Federacja Bibliotek Kościelnych FIDES w Polsce w latach 1991-2001 (10-lecie istnienia Federacji FIDES)* napisanej pod kierunkiem dr hab. Marii Kocójowej, w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego [2003].

jak i otwarte) [Aneks 1]. Ankieta nie zawierała standardowej metryczki, gdyż nie była ankietą anonimową. Respondenci proszeni byli o podanie daty wypełnienia ankiety oraz uzupełnienie pola zawierającego imię i nazwisko oraz telefon kontaktowy wypełniającego ankietę.

W niektórych pytaniach respondent miał możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi. Pytania problemowe dawały możliwość swobodnego i samodzielnego wypowiedzenia się w danej kwestii. Pytania zawierały się w 4 grupach tematycznych:

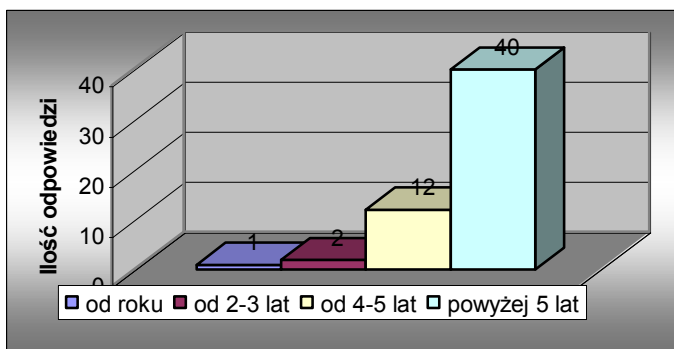
- ogólna charakterystyka biblioteki (dane teleadresowe, okres przynależności biblioteki do FIDES, rodzaj biblioteki, wielkość zbiorów, liczba czytelników);
- komputeryzacja biblioteki (czy jest biblioteka skomputeryzowana i w jakim zakresie, używane przez bibliotekę programy biblioteczne);
- działalność Federacji FIDES (uczestnictwo bibliotek zrzeszonych w działaniach Federacji, korzystanie z pomocy metodycznych);
- ocena działalności Federacji FIDES.

Ankiety zostały wypełnione całościowo lub tylko w pewnej części. Niektóre pytania ze względu na swoją zawartość zostały pominięte. Wynikało to głównie z faktu, iż respondent nie znał odpowiedzi na to pytanie lub też, jak to było w przypadku pytań otwartych nie miał ukształtowanego zdania na dany temat. Wykaz bibliotek, które odpowiedziały na ankietę znajduje się w aneksie [Aneks 2]. W trakcie badania okazało się, iż dwie z badanych bibliotek prawdopodobnie już nie należą do Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES (Biblioteka Karmelitów Bosych w Krakowie, Biblioteka Seminaryjna Wyższego Seminarium Duchownego w Siedlcach), natomiast trzecia (Biblioteka Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego Diecezji Pelplińskiej) ze względu na zmiany personalne w bibliotece nie była w stanie odpowiedzieć w całości na przedstawioną ankietę (głównie na pytania dotyczące działalności Federacji).

1.1. Ogólna charakterystyka bibliotek.

W pytaniu pierwszym i drugim biblioteki ankietowane miały za zadanie podać dane teled adresowe zawierające: pełną nazwę biblioteki, adres biblioteki (w tym miejscowość, ulicę, nr domu, telefony informacyjne biblioteki, fax, pocztę elektroniczną, adresy w Internecie) [Aneks 2]. Informacje te miały na celu zorientowanie się, które biblioteki odpowiedziały na rozesłaną ankietę. Na podstawie badań stwierdzono, iż 31(53%) bibliotek z pośród 58 ankietowanych posiada adres poczty elektronicznej oraz adresy w Internecie. Adresy e-mail zawierają skrót nazwy instytucji i może być z nią kojarzony. Są to zarówno adresy na darmowych portalach internetowych (onet.pl, wp.pl, o2.pl), jak również adresy mające domeny edu., org.

Zdecydowana większość bibliotek (72%) przynależy do Federacji FIDES od początku jej działalności czyli od 1991 r. Pozostała część bibliotek należy do Federacji od 4-5 lat (22%), 2-3 lat (4%), od roku (2%). Można to zaobserwować na wykresie nr 1, sporządzonym na podstawie trzeciego pytania ankiety, które brzmiało: Od kiedy Państwa biblioteka należy do Federacji Bibliotek Kościelnych? Odpowiadający mieli możliwość zaznaczenia jednej z 4 ewentualnych odpowiedzi.

1. Wykres. Okres przynależności bibliotek do Federacji FIDES (opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych w 2002 r.)

Pytanie nr 4 dotyczyło określenia rodzaju ankietowanej biblioteki. Zdecydowana większość bibliotek zrzeszonych to biblioteki seminaryjne i zakonne. Możliwość rozgraniczenia liczbowego była tutaj utrudniona, ponieważ część bibliotek kwalifikuje się zarówno jako biblioteki seminaryjne jak i zakonne (44 biblioteki). Pozostałą część bibliotek stanowiły biblioteki akademickie-teologiczne (5 bibliotek), parafialne (1 biblioteka), innych instytucji kościelnych (między innymi instytutów teologicznych, szkolne – 6 bibliotek). Jak można zauważyć z przedstawionych danych liczbowych najmniejszy procent bibliotek stanowią biblioteki parafialne. Wynika to przede wszystkim z faktu, iż biblioteki te w większości parafii przestają funkcjonować lub też nie zostały poinformowane o tejże Federacji. Wyżej przedstawione dane liczbowe w układzie procentowym obrazuje wykres nr 2.

2. Wykres. Rodzaj bibliotek (opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych w 2002 r.)

Badane biblioteki kościelne (pytanie nr 5) w przeważającej liczbie okazały się bibliotekami otwartymi (43 biblioteki), przeznaczonymi dla użytkowników z zewnątrz. Natomiast pozostałe biblioteki w liczbie 12 są bibliotekami zamkniętymi (tylko dla użytkowników wewnętrznych np. zakonników, seminarzystów, katechetów, księży, kleryków). Relację tą obrazuje wykres nr 3.

3. Wykres. Status biblioteki (opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych w 2002 r.)

W niektórych bibliotekach o statusie bibliotek zamkniętych istnieje możliwość korzystania ze zbiorów biblioteki przez użytkowników z zewnątrz, ale tylko i wyłącznie na miejscu, na terenie klasztoru lub seminarium, nie bezpośrednio w bibliotece lecz w pomieszczeniu specjalnie to tego wyznaczonym (np. Biblioteka Prowincjonalna OO. Franciszkanów w Krakowie).

Z odpowiedzi ankietowanych bibliotek wynika (pytanie nr 6), że w bibliotekach kościelnych gromadzone są: książki, czasopisma, stare druki, rękopisy, dokumenty kartograficzne, dokumenty muzyczne, materiały audiowizualne, dokumenty ikonograficzne i inne (w kategorii „inne” bibliotekarze wymieniali: książki alfabetu Braille’a; medale okolicznościowe; czasopisma misyjne z XVIII i XIX w. w języku angielskim, portugalskim i francuskim; wydruki komputerowe prac dyplomowych (licencjackich i magisterskich); inkunabuły, płyty gramofonowe). Wielkość zbiorów wahała się od 1 000 do 200 000 wol. i od 50 do 5 000 tytułów czasopism, w zależności od typu biblioteki. Tematyka zbiorów ankietowanych bibliotek, biorących udział w ankiecie dotyczyła nauk teologicznych i szeroko rozumianej humanistyki. Wszystkie biblioteki gromadzą księgozbiór z zakresu teologii i filozofii. Niektóre z nich posiadają literaturę specjalistyczną, związaną z określoną dziedziną teologii, regionem lub zgromadzeniem zakonnym.

Największą liczbę książek zadeklarowały: Centralna Biblioteka Polsko-Niemiecka Caritas, Biblioteka Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, Biblioteka Księży Misjonarzy w Krakowie, Biblioteka Pisarzy Towarzystwa Jezusowego w Warszawie, Biblioteka WSD im. Księży Chodyńskich we Włocławku, Biblioteka WSD w Sandomierzu, Biblioteka WSD Metropolii Warmińskiej „Hosianum” w Olsztynie (Tabela 4).

NAZWA BIBLIOTEKI:	Wielkość zbiorów w wol.
Biblioteka Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie	225 000 wol.
Biblioteka Księży Misjonarzy w Krakowie	200 000 wol.
Biblioteka WSD Metropolii Warmińskiej w Olsztynie	136 228 wol.
Centralna Biblioteka Polsko-Niemiecka Caritas w Opolu	125 635 wol.
Biblioteka Pisarzy Towarzystwa Jezusowego w Warszawie	122 130 wol.
Biblioteka WSD w Sandomierzu	120 tys. wol.
Biblioteka WSD im. Księży Chodyńskich we Włocławku	113 tys. wol.

4. Tabela. Wykaz bibliotek zrzeszonych w FIDES, posiadających największą liczbę woluminów (opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych w 2002 r.).

Liczba tytułów czasopism oznaczała całkowitą liczbę tytułów czasopism w bibliotece, w tym aktualnie prenumerowanych. Największą liczbę posiadanych tytułów czasopism podała Biblioteka Pisarzy Towarzystwa Jezusowego w Warszawie (5 200 tyt.). Pytanie nr 7 miało na celu określenie liczby czytelników za rok 2001. Liczba czytelników za rok 2001, w zależności od typu biblioteki oraz jej statusu, wahała się w granicach od 30 do 3000. Wyniki przedstawiają się w następujących grupach:

- poniżej 100 czytelników – 8 bibliotek;
- od 100 – 500 czytelników – 21 bibliotek;
- 500 – 1000 czytelników – 10 bibliotek;
- 1000 – 2000 czytelników – 6 bibliotek;
- 2000 – 3000 czytelników – 5 bibliotek.

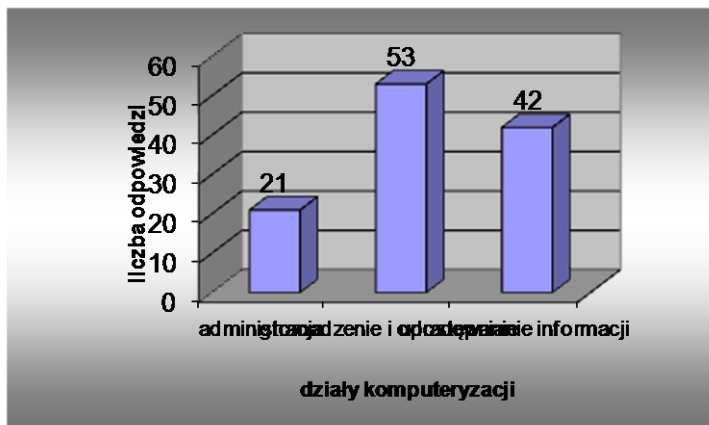
Pozostałe biblioteki nie podały tej liczby ze względu na brak danych. Jak widzimy rozbieżność ta jest ogromna. Największą liczbę czytelników odnotowały biblioteki akademickie oraz otwartych seminariów duchownych.

Z przedstawionych wyżej relacji liczbowych można się zorientować, iż każda z bibliotek jest w swej charakterystyce na swój sposób różna. Rozgraniczenie pod względem liczby zbiorów, jak również statusu biblioteki ujawnia różnorodność bibliotek kościelnych.

1.2. Komputeryzacja bibliotek zrzeszonych w Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES.

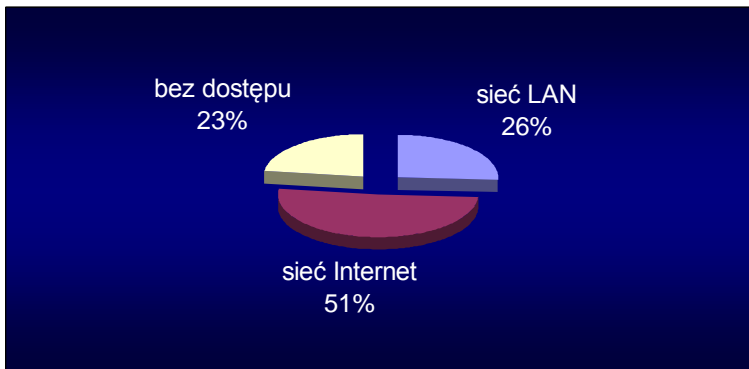
W tej części artykułu przedstawiono kolejną grupę tematyczną dotyczącą spraw komputeryzacji, zawartą w ankiecie kierowanej do pracowników (osób odpowiedzialnych za kontakty z FIDES) bibliotek zrzeszonych. Na grupę tą składało się 5 pytań, które dotyczyły tego czy biblioteka jest skomputeryzowana i w jakim zakresie, czy posiada dostęp do sieci lokalnej i sieci Internet oraz jakiego używa programu bibliotecznego. Tylko 2 (5%) biblioteki z pośród ankietowanych nie są skomputeryzowane (Biblioteka Gdańskiego Seminarium Duchownego, Biblioteka Archidiecezjalnego Seminarium Misyjnego Redemptoris Mater), ale planują w najbliższej przyszłości komputeryzację. Pozostałe biblioteki w liczbie 54 (95%) jest skomputeryzowana, w większym lub mniejszym zakresie. Liczba stanowisk komputerowych wahała się w granicach od 1 do 37 (najwięcej stanowisk bo 37 posiada Biblioteka Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie oraz Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Legnickiej – 14 stanowisk). Jak widzimy proces komputeryzacji bibliotek kościelnych w ramach Federacji FIDES przebiegał przez

kolejne lata pomyślnie i sprawnie. Wykres nr 5 obrazuje zakres komputeryzacji bibliotek kościelnych. Przy tym pytaniu istniała możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.

5. Wykres. Zakres komputeryzacji bibliotek (opracowanie własne w 2002 r.).

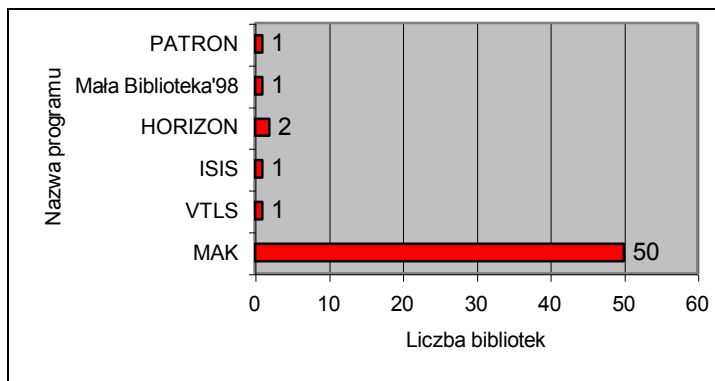
Dominującym działem (53 odpowiedzi) w skomputeryzowanych bibliotekach jest dział gromadzenia i opracowania zbiorów. Na drugim miejscu przysłowiowy komputer wykorzystywany jest do udostępniania informacji oraz w administracji. Na wykresie nr 5 wyraźnie widać, iż na obecnym etapie komputeryzacji bibliotek najważniejszy jest nadal dział gromadzenia i opracowania zbiorów. Poziomą komputeryzacji bibliotek wyznacza również pozioma zaawansowania w dostępie do innych źródeł informacji jakim jest sieć Internet. Wykres nr 6 obrazuje udział procentowy bibliotek w dostępie do sieci Internet i sieci lokalnej LAN (np. wewnątrz seminarium lub zakonu).

6. Wykres. Dostęp do sieci lokalnej oraz sieci Internet (opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych w 2002 r.).

Wśród 56 przebadanych bibliotek tylko 51% ma dostęp do sieci Internet, 26% ma dostęp do sieci lokalnej, a 23 % nie ma dostępu do żadnej z sieci. Oczywiście wyniki te nie są na tyle obiektywne aby przedłożyć je na wszystkie biblioteki zrzeszone w Federacji FIDES. Niski poziom dostępu do takiego źródła informacji jakim jest Internet wiąże się w wysokimi kosztami eksploatacji, z którymi biblioteki kościelne niestety nie potrafią sobie poradzić.

Biblioteki kościoła w Polsce korzystają w znakomitej większości z programu bibliotecznego MAK, opracowanego i modyfikowanego przez pracowników Biblioteki Narodowej. Wśród 54 ankietowanych bibliotek kościelnych, które odpowiedziały na pytanie dotyczące stosowanego programu bibliotecznego – 50 rozpoczęło komputerowe opracowanie zbiorów, wykorzystując pakiet MAK. Jedna biblioteka stosuje, oprócz MAK-a, dwa inne systemy komputerowe: VTLS i ISIS (Biblioteka Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie). Inne programy wykorzystywane przez biblioteki kościelne to Horizon, Mała Biblioteka'98, Patron. Wykres nr 7 przedstawia stosunek wykorzystanych programów bibliotecznych w bibliotekach kościelnych.

7. Wykres. Programy biblioteczne stosowane w bibliotekach kościelnych (opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych w 2002 r.).

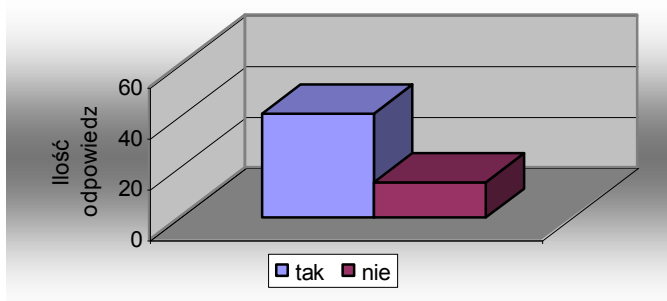
Na wykresie wyraźnie widać, iż program MAK jest najczęściej stosowanym programem bibliotecznym. Dzieje się tak dlatego, iż program ten jest łatwy w użytkowaniu, jest stosunkowo niedrogi w porównaniu z innymi programami pojawiającymi się na rynku, a przede wszystkim jest programem nadal rozwijającym się i dostosowywanym zarówno do pracy bibliotek kościelnych, jak również samych użytkowników.

Z przedstawionych wyników badań dotyczących komputeryzacji bibliotek kościelnych w ramach Federacji FIDES, można wywnioskować, iż proces komputeryzacji przebiega pomyślnie. Pozostaje mieć tylko nadzieje, iż w przyszłości wszystkie bibliotek członkowskie będą dysponowały dostępem do Internetu oraz większą ilością sprzętu komputerowego (w tym również potrzebnego oprogramowania).

1.3. Działalność Federacji Bibliotek Kościelnych.

Kolejną część ankiety stanowiły pytania dotyczące działalności Federacji FIDES, a konkretnie udziału badanych bibliotek w życiu Federacji. Ankietowani byli pytani czy dana

biblioteka uczestniczy czynnie w działaniach FIDES, głównie chodziło o uczestnictwo np. w Walnych Zgromadzeniach, w spotkaniach regionalnych oraz kursach komputerowych organizowanych przez Federację. Wykres nr 8 ilustruje ilość odpowiedzi „tak” i „nie”. Został on sporządzony na podstawie pytania trzynastego brzmiącego: czy uczestniczycie Państwo czynnie w działaniach Federacji FIDES?

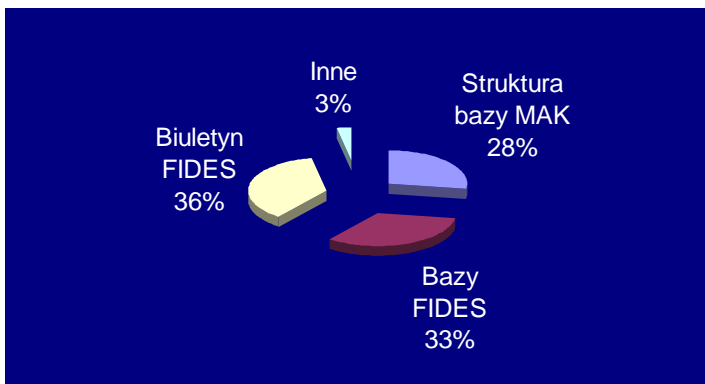

8. Wykres. Uczestnictwo bibliotek zrzeszonych w działaniach FIDES (opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych w 2002 r.).

Zdecydowana większość bibliotek członkowskich uczestniczy w działaniach FIDES – 75% (41 odpowiedzi). Pozostała część bibliotek to 25 % (14 odpowiedzi). Dzieje się tak dlatego, iż biblioteki te chcą brać udział w działaniach Federacji. Daje im to wiele możliwości rozwoju chociażby poprzez samo uczestnictwo w kursach komputerowych. Dzięki uczestnictwu w Walnych Zgromadzeniach, a także w różnego rodzaju spotkaniach istnieje możliwość wymiany wzajemnych doświadczeń w pracach biblioteczno-informacyjnych.

W ramach działalności FIDES zapytano ankietowanych o stopień wykorzystania pomocy metodycznych oferowanych przez Federację. W pytaniu tym respondent miał możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi, wśród których znajdowały się następujące pomoce metodyczne: struktura bazy dla programu

MAK, bazy FIDES na CD-ROM, *Biuletyn Bibliotek Kościelnych – FIDES*, inne. W ramach odpowiedzi „inne” ankietowani podawali Kursy MAK’a, katalogi on-line, doradztwo informatyczne. Wykres nr 9 obrazuje graficznie udzielone odpowiedzi.

9. Wykres. *Pomoce metodyczne oferowane przez Federację Bibliotek Kościelnych FIDES (stopień wykorzystania – opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych w 2002 r.).*

Zdecydowany prym wśród pomocy metodycznych wiedzie *Biuletyn Bibliotek Kościelnych – FIDES* (49 odpowiedzi – 36%). Dla uzupełnienia tego pytania ankietowanym zostało postawione pytanie jakie zalety posiada biuletyn, a konkretnie w czym jest pomocny oraz jakie treści są w nim najbardziej interesujące. Pracownicy bibliotek najczęściej pisali, iż biuletyn jest bardzo pomocny w ich pracy bibliotecznej, ponieważ zawiera:

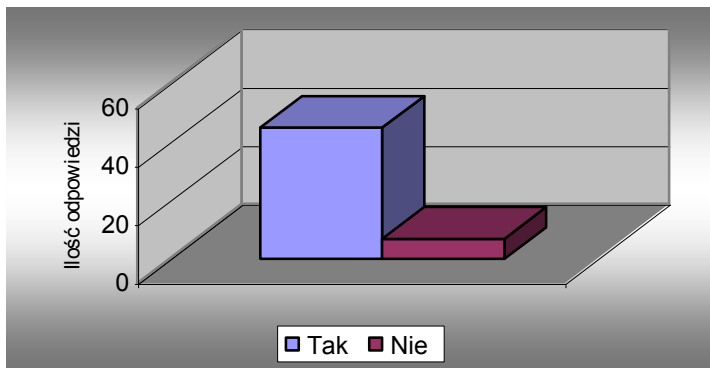
- materiały informacyjne dotyczące nowych trendów w bibliotekarstwie;
- informacje o bezpośredniej działalności Federacji;
- informacje dotyczące komputeryzacji na konkretnych przykładach;
- artykuły z zakresu organizacji zasobów bibliotecznych;
- instrukcje obsługi programu MAK oraz zasady opracowania zbiorów.

Dla wielu bibliotek kościelnych, nie uczestniczących w zjazdach FIDES, biuletyn jest jedynym źródłem informacji o jej działalności.

1.4. Ocena działalności Federacji FIDES.

Ostatnią grupą tematyczną zawierającą się w ankiecie była ocena działalności Federacji. Na grupę tą składały się cztery pytania (w kolejności pyt. nr 16, 17, 18, 19). Pytano respondentów czy uczestnictwo w Federacji wpłynęło znacząco na unowocześnienie działalności danej placówki bibliotecznej; czy Federacja spełnia oczekiwania dzisiejszych bibliotek kościelnych w zakresie współpracy i pomocy, wzajemnego informowania; czy konieczne są zmiany w działalności Federacji FIDES; czy Federacja powinna być szerzej promowana w środowisku bibliotekarskim. Na każde z pytań ankietowani mieli odpowiedzieć „tak” lub „nie”. Proszono ich również o uzasadnienie swojej odpowiedzi. Przy analizie materiału badawczego stwierdzono, iż ankietowani najczęściej unikali odpowiedzi na pytanie osiemnaste brzmiące: Czy uważanie Państwo, że konieczne są zmiany w działalności Federacji FIDES? Wynikało to głównie z faktu, iż niektóre biblioteki zrzeszone nie są na tyle zaangażowane w prace Federacji, aby móc określić luki w działalności FIDES.

Wykres nr 10 ilustruje odpowiedzi na pytanie: czy uczestnictwo w Federacji wpłynęło znacząco na unowocześnienie działalności Państwa placówki bibliotecznej?

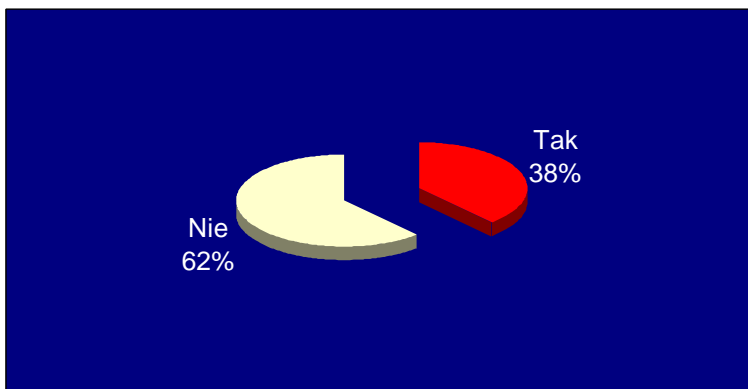
10. Wykres. Wpływ uczestnictwa w Federacji na unowocześnienie działalności placówek bibliotecznych (opracowanie własne w 2002 r.).

Osoby, które odpowiedziały twierdząco na pytanie (87% - 45 odpowiedzi), uzasadniały swój wybór w ten sposób, iż uczestnictwo w Federacji pomogło w pracy bieżącej bibliotek, dotyczącej przede wszystkim katalogowania książek. Większość bibliotek kościelnych dzięki powstaniu FIDES i podjęciu działań związanych z komputeryzacją bibliotek mogły ją przeprowadzić we własnych placówkach. Wprowadzono i ujednociono zasady katalogowania poprzez wprowadzenie wspólnego programu bibliotecznego MAK. Organizacja licznych kursów komputerowych pozwoliła na przeszkolenie wciąż rosnącej liczby bibliotekarzy bibliotek kościelnych. Biblioteki mogły korzystać z baz Federacji FIDES, a tym samym ze zbiorów innych bibliotek kościelnych, co utarowało drogę do wymiany międzybibliotecznej pomiędzy bibliotekami oraz do wymiany dubletów. Rozwinęła się współpraca pomiędzy bibliotekami teologicznymi, seminaryjnymi, zakonnymi i akademickimi na terenie całego kraju. Ogólnie rzecz ujmując wszystkie uzasadnienia sprowadzały się do jednego wspólnego stwierdzenia, iż dzięki uczestnictwu w Federacji pojawiły się perspektywy usprawnienia pracy bibliotecznej poprzez komputeryzację procesów biblioteczno-informacyjnych oraz wzajemną wymianę informacji. Zdarzały się również sporadycznie odpowiedzi negatywne (13%). Wynikało to

głównie z faktu, iż niewielka liczba bibliotek nie uczestniczyła czynnie w działaniach Federacji lub też stosowała inny program biblioteczny.

Kolejne dwa pytania były bezpośrednią oceną działalności Federacji FIDES, które miały za zadanie wykazać czy Federacja spełnia oczekiwania swoich członów i czy potrzebne są w jej działalności zmiany. Na pytanie: Czy uważacie Państwo, że powstanie Federacji FIDES spełnia oczekiwania dzisiejszych bibliotek kościelnych w zakresie współpracy i pomocy, wzajemnego informowania? 91% ankietowanych odpowiedziało, że „tak”. Natomiast 9%, że „nie”. Odpowiedź twierdzącą respondenci motywowali przeprowadzeniem komputeryzacji bibliotek, ułatwieniem wymiany doświadczeń i informacji naukowej. Federacja zabezpiecza i koordynuje funkcjonowanie bibliotek kościelnych. Zwrócono również uwagę na to, iż małe biblioteki bez współpracy nie mogłyby korzystać z bibliotecznych programów komputerowych. Dla nowo powstających bibliotek jest to duża pomoc – przynależność do Federacji. Dla bibliotek już istniejących – szybszy rozwój. Istnieje szersze forum przekazywania doświadczeń, a ponadto będąc zorganizowanym można więcej osiągnąć. Wydawane przez Federację FIDES prace metodyczne są dużą pomocą zarówno dla bibliotekarzy, jak i czytelników. Osoby, które odpowiedziały na to pytanie negatywnie, uzasadniały, iż potrzebna jest większa liczba szkoleń, np. w zakresie opracowania zbiorów, większa pomoc w przystosowaniu programów komputerowych i ogólnej komputeryzacji.

Wykres nr 11 jest ilustracją pytania nr 18, które brzmiało: Czy uważacie Państwo, że konieczne są zmiany w działalności Federacji FIDES? Na to pytanie ankietowani niechętnie odpowiadali, być może wynikało to z braku ukształtowanego zdania w tej kwestii. Z racji tej, iż na pytanie opowiedziała mała liczba respondentów, wyniki nie mogą być w pełni obiektywne i realne.

11. Wykres. Zmiany w działalności Federacji FIDES (opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych w 2002 r.).

Ankietowani, którzy byli za wprowadzeniem zmian w działalności Federacji, opowiadali się w głównej mierze za większą intensywnością kontaktów i wzajemnej wymiany doświadczeń, organizowaniem kursów, pracami nad wspólnym językiem wyszukiwawczym, uwzględnieniem indywidualnego charakteru biblioteki, zwiększeniem kontaktów pomiędzy bibliotekami w grupach regionalnych. Biblioteki oczekują od Federacji zdynamizowanego działania, tak by przyciągnąć większą liczbę bibliotek. Oczekują również opracowania fachowego „Przewodnika bibliograficznego piśmiennictwa teologicznego” zbiorów bibliotek kościelnych w Polsce, w którym dokumenty posiadałyby klasyfikację przedmiotową zgodnie z naukową klasyfikacją piśmiennictwa teologicznego. Pomimo wielu osiągnięć Federacji, wciąż pozostaje wiele problemów nierozwiązanych. Federacja wciąż boryka się z problemami finansowymi, a te aktualnie uniemożliwiają niekiedy dynamiczny rozwój (realizację powziętych planów).

Ostatnie pytanie ankiety skierowanej do pracowników bibliotek członkowskich dotyczyło szerszego promowania się Federacji FIDES. Pytanie to brzmiało: Czy sądzicie Państwo, że Federacja powinna być szerzej promowana w środowisku

bibliotekarskim? Respondenci mieli możliwość udzielenia jednej z trzech podanych odpowiedzi oraz możliwość uzasadnienia swojego wyboru. Zdecydowana większość (65% - 35 odpowiedzi) opowiedziała się za szerszą promocją Federacji w środowisku bibliotekarskim, natomiast pozostała liczba ankietowanych (35% - 19 odpowiedzi) nie miała na ten temat zdania. Biblioteki kościelne są ważną częścią całego środowiska bibliotecznego i poprzez odpowiednią promocję mogłyby zyskać większą pomoc i doświadczenie ze strony innych bibliotek. Biblioteki te posiadają wiele cennych i unikalnych księgozbiorów, mogą wspierać biblioteki publiczne w rozwoju czytelnictwa. Federacja skupia w sobie wielki potencjał umiejętności, talentów i doświadczeń ludzi. Zbiory bibliotek Federacji stanowią wielkie bogactwo. To wszystko powinno być dane do dyspozycji i służby całemu środowisku. Federacja powinna nawiązać współpracę z bibliotekami świeckimi.

Wszelkie „wychodzenie” Federacji na zewnątrz i promowanie tego środowiska może przynieść wiele korzyści (współpraca, wymiana informacji i doświadczeń, tworzenie sieci lokalnych, podnoszenie kwalifikacji zawodowych).

Federacja Bibliotek Kościelnych FIDES stworzyła możliwość scalenia środowiska bibliotek kościelnych budując mechanizm koordynujący to środowisko. Każda z bibliotek dotychczas pracowała w odosobnieniu. Teraz pracownicy bibliotek kościelnych mają możliwość wymiany doświadczeń, wzajemnej pomocy. Federacja dowiodła, iż jej powołanie było w pełni uzasadnione ówczesnymi potrzebami bibliotek kościelnych. Nie oznacza to jednak, iż Federacja FIDES funkcjonuje bez żadnych zastrzeżeń. Brak jej nadal zdynamiczowanego działania. Biblioteki członkowskie oczekują od Federacji intensywności kontaktów i zwiększonej wzajemnej wymiany doświadczeń, uwzględnienia indywidualnego charakteru biblioteki oraz zwiększeniem kontaktów pomiędzy bibliotekami w grupach regionalnych. Przed Federacją stoją różne, interesujące możliwości działania. Tworząc różne komisje, może wykorzystać siły, pomysły i zdolności wszystkich uczestników zgodnie z zainteresowaniami. Pozostaje mieć nadzieję, iż Federacja Bibliotek Kościelnych będzie nadal rozwijać swoją działalność i niwelować powstałe niedoskonałości.

Aneks 1**Ankieta dla pracowników:**

Zwracam się z uprzejmą prośbą o udzielenie odpowiedzi na zamieszczone w ankiecie pytania. Badania, w których Państwo uczestniczą zostaną wykorzystane w pracy magisterskiej pt. „Federacja Bibliotek Kościelnych – FIDES w latach 1991-2001”, przygotowanej przez studentkę Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UJ. Proszę o udzielenie szczerych i prawdziwych odpowiedzi, gdyż tylko takie będą miały wartość dla prowadzonych przeze mnie badań.

Dziękuję za pomoc, Marta Wójtowicz V rok IBIN

1. Pełna nazwa biblioteki
.....
2. Adres biblioteki:
 - a. miejscowość, poczta (jeśli jest inna niż siedziba biblioteki), kod pocztowy, skrytka pocztowa.....
 - b. ulica, nr domu
.....
 - c. telefony informacyjne biblioteki
.....
 - d. fax.....
 - e. poczta elektroniczna
.....
 - f. adresy w Internecie
.....
3. Od kiedy Państwa biblioteka należy do Federacji Bibliotek Kościelnych? (proszę podkreślić)

a. od	b. od 2-3 lat	c. od 4-5 lat	d. powyżej 5 lat
r oku			(od którego roku?).....
4. Jakiego rodzaju jest Państwa biblioteka? (proszę podkreślić)

a. akademi	b. seminarij	c. zakonna

d. parafialna e. innych instytucji kościelnych (jakich?)
.....

5. Czy biblioteka ta jest (proszę podkreślić):

- a. biblioteką zamkniętą (tylko dla użytkowników wewnętrznych np. zakonników, seminarzystów)
- b. biblioteką otwartą (dla użytkowników z zewnątrz)?

6. Wielkość zbiorów – proszę uzupełnić liczbę woluminów wg inwentarza:

- a. książki.....
- b. wydawnictwa ciągle:
 - A. liczba tytułów czasopism
.....
 - B. liczba roczników czasopism
.....
- c. materiały audiowizualne
.....
- d. rękopisy
.....
- e. stare druki
.....
- f. dokumenty kartograficzne
.....
- g. dokumenty muzyczne (nuty)
.....
- h. dokumenty ikonograficzne
.....
- i. inne (jakie?)
.....

7. Liczba czytelników [za rok 2001]
.....

8. Czy Państwa biblioteka jest skomputeryzowana? (proszę podkreślić)

15. Jeżeli korzystacie Państwo z Biuletynu Bibliotek Kościelnych FIDES to w czym jest on Państwu pomocny, jakie treści są interesujące?
.....

16. Czy uczestnictwo w Federacji wpłynęło znacząco na unowocześnienie działalności Państwa placówki bibliotecznej?

a. Tak – uzasadnij
.....

b. Nie – uzasadnij
.....

17. Czy uważacie Państwo, że powstanie Federacji FIDES spełnia oczekiwania dzisiejszych bibliotek kościelnych w zakresie współpracy i pomocy, wzajemnego informowania?

a. Tak

b. Nie

Uzasadnij (a lub b)
.....
.....

18. Czy uważacie Państwo, że konieczne są zmiany w działalności Federacji FIDES?

a. Tak

Proszę podać swoje sugestie odnośnie zmian
.....

b. Nie

19. Czy sądzicie Państwo, że Federacja powinna być szerzej promowana w środowisku bibliotekarskim?

a. tak

b. nie

c. nie wiem

Uzasadnij.....
.....
.....
.....

Data wypełnienia ankiety

.....

Imię i nazwisko oraz telefon wypełniającego ankietę

.....

Aneks 2

Wykaz bibliotek kościelnych uczestniczących w badaniu ankietowym:

1. Biblioteka
Archidiecezjalnego Wyższego
Seminarium Duchownego
Ul. Warszawska 46
15-077 BIAŁYSTOK
tel. (0-85) 741 63 39 wew. 333,
340
fax. (0-85) 732 50 99*
2. Biblioteka Instytutu
Teologicznego
im. św. Jana Kantego
ul. Żeromskiego 5
43-307 **BIELSKO-BIAŁA 7**
skr. poczt. 61
tel. (0-33) 81 90 674*
3. Biblioteka Prymasowskiego
Instytutu
Kultury Chrześcijańskiej
im. Stefana Kardynała
Wyszyńskiego
ul. Farna 10
85-101 **BYDGOSZCZ**
tel. (0-52) 345-40-36
fax. (0-52) 372 78 75
e-mail: thbyduam@gniezno.
opoka.org.pl*
4. Biblioteka Wyższego
Seminarium Duchownego
Zgromadzenia Ducha Świętego
Al. Jana Pawła II 117
85-152 **BYDGOSZCZ**
tel. (0-52) 371-16-72*
5. Biblioteka Klasztoru Ojców
Karmelitów Bosych
CZERNA 79
32-063 KRZESZOWICE 3
tel. (0-12) 282 12 60 wew. 32*
6. Biblioteka Archidiecezji
Częstochowskiej
Wyższego Seminarium
Duchownego
ul. Św. Barbary 41
42-200 **CZĘSTOCHOWA***
7. Biblioteka Wyższego
Seminarium Duchownego
Diecezji Elbląskiej
ul. Bożego Ciała 10
82-300 **ELBLĄG***
8. Biblioteka Wyższego
Seminarium Duchownego
Diecezji Elckiej
ul. Kościuszki 9
19-300 **ELK**
tel. (0-87) 610-31-48
e-mail:
biblioteka_wsdelk@wp.pl*
9. Biblioteka Gdańskiego
Seminarium Duchownego
ul. Cystersów 16
80-330 **GDANSK-OLIWA**
tel. (0-58) 552-00-50
wew. 139, 140
fax: (0-58) 552-42-68

e-mail: biblioteka@gsd.gda.pl
http://www.gsd.gda.pl*

10. Biblioteka Wyższego
Prymasowskiego
Seminarium Duchownego
Ul. Seminaryjna 2
62-200 GNIEZNO
tel. (0-66) 426 46 61 wew. 202, 240
e-mail:
pwsdbibliotek@poczta.onet.pl*

11. Biblioteka Wyższego
Seminarium Duchownego
Diecezji Kaliskiej
Ul. Złota 144
62-800 KALISZ
tel. (0-62) 7672458 wew. 138
e-mail:
bibliotheka@poczta.onet.pl*

12. Biblioteka Wyższego
Seminarium Duchownego
OO. Bernardynów
ul. Bernardyńska 25
34-130 **KALWARIA
ZEBRZYDOWSKA**
tel. (0-33) 87 66 480
fax. (0-33) 87 66 699*

13. Biblioteka Seminaryjna
Misjonarzy Świętej Rodziny
ul. Klasztorna 2
62-530 **KAZIMIERZ BISKUPI**
tel. (0-63) 241 13 00
fax. (0-63) 241 14 61
e-mail: roda-30@o2.pl
http://www.msf.opoka.org.pl*

14. Biblioteka Katechetyczna
Wyższego Seminarium
Duchownego
Ul. Jana Pawła II 7
25-013 KIELCE
tel. 368 02 96 wew. 945*

15. Biblioteka Wyższego
Seminarium Duchownego
ul. Jana Pawła II 7
25-025 **KIELCE**
tel. (0-41) 344 96 08*

16. Biblioteka Główna Polskiej
Prowincji
Zmartwychwstańców
ul. Ks. Stefana Pawlickiego 1
30-320 **KRAKÓW**
tel. (0-12) 266 84 53
e-mail:
biblcr@krakow.janski.edu.pl*

17. Biblioteka
OO. Franciszkanów
pl. Wszystkich Świętych 5
31-004 **KRAKÓW**
tel. (0-12) 422-53-76*

18. Biblioteka Opactwa
Benedyktynów
ul. Benedyktyńska 37
30-375 **KRAKÓW-TYNIEC**
tel. (0-12) 269-55-26
fax. (0-12) 268 08 01
e-mail:
tyniec@benedyktyni.pl
http://www.benedyktyni.pl*

19. Biblioteka Papieskiej
Akademii Teologicznej
ul. Podzamcze 8
31-003 **KRAKÓW**
tel. (0-12) 421-84-40
fax: (0-12) 421-84-40 w. 24
e-mail: biblioteka@pat.krakow.pl
<http://www.pat.krakow.pl>*

20. Biblioteka Prowincji
Braci Mniejszych Kapucynów
ul. Loretańska 11
31-114 **KRAKÓW**
tel. (0-12) 292 81 63 wew. 182
e-mail: info@kapucyni.com
<http://www.kapucyni.com>*

21. Biblioteka Studium
OO. Dominikanów
ul. Stolarska 12
31-043 **KRAKÓW**
tel. (0-12) 423 16 13
e-mail: bibliot@dominikanie.pl*

22. Biblioteka Wyższego
Seminarium Duchownego
Redemptorystów
Ul. Zamoyskiego 56
30-523 **KRAKÓW**
tel. (0-12) 656 29 10 wew. 703
e-mail: emitto@wp.pl*

23. Biblioteka Wyższego
Seminarium Duchownego
Diecezji Sosnowieckiej
Ul. Bernardyńska 3
31-069 **KRAKÓW***

24. Biblioteka Zgromadzenia
Księży Misjonarzy
ul. Stradomska 4
31-058 **KRAKÓW**
tel. (0-12) 422 88 77
e-mail:
biblioteka@missiocm.org.pl
[http://www.missiocm.org.pl/
htm/biblioteka.htm](http://www.missiocm.org.pl/htm/biblioteka.htm)*

25. Biblioteka Zgromadzenia
Sióstr Matki
Bożej Miłosierdzia
ul. Siostry Faustyny 3
30-420 **KRAKÓW**
tel. (0-12) 66-23-68 wew. 155
fax. (0-12) 267 61 01
e-mail:
faustinum@milosierdzie.pl*

26. Biblioteka Wyższego
Seminarium Duchownego
Towarzystwa Salezjańskiego
62-405 **LĄD n. Wartą**
tel. (0-63) 276 33 23*

27. Biblioteka Wyższego
Seminarium Duchownego
Diecezji Legnickiej
ul. Jana Pawła II 1
59-220 **LEGNICA**
tel. (0-76) 724 41 27
e-mail:
biblioteka@legnica.opoka.org.pl
[http://www.biblioteka.legnica.
opoka.org.pl](http://www.biblioteka.legnica.opoka.org.pl)*

28. Biblioteka Metropolitalnego Seminarium Duchownego
ul. Prymasa Wyszyńskiego 6
20-950 LUBLIN
tel. (0-81) 743 65 05
e-mail:
biblioteka.msd@kuria.lublin.pl*

29. Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego Zgromadzenia Księży Marianów w Lublinie
ul. Bazylianówka 54 B
20-160 LUBLIN
tel. (0-81) 747-02-02*

30. Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego pł. Papieża Jana Pawła II I
18-400 ŁOMŻA
tel. 718 14 15 227*

31. Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego ul. św. Stanisława Kostki 14
90-457 ŁÓDŹ
tel. (0-42) 636-23-59
e-mail:
bibliote@archidiecezja.lodz.pl
<http://www.wsd.archidiecezja.lodz.pl>*

32. Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego
ul. Wodna 36
90-046 ŁÓDŹ
tel. (0-42) 674-64-43*

33. Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego Misjonarzy Oblatów MN
ul. Szkolna 12
64-211 OBRA
tel. (0-68) 384 20 47 wew. 305
fax. (0-68) 384 26 95*

34. Biblioteka Warmińskiego Wyższego Seminarium Duchownego „Hosianum”
Ul Kard.S. Hozjusza 15
11-041 OLSZTYN
tel. (0-89) 523 89 75
fax. (0-89) 523 86 45
e-mail:
tomogar@moskit.uwm.edu.pl
[http:// www.hosianum.edu.pl](http://www.hosianum.edu.pl)*

35. Biblioteka Caritas Diecezji Opolskiej
ul. Szpitalna 7a
45-462 OPOLE
tel. (0-77) 453 9793
fax: (0-77) 441 10 25
e-mail: bibliocaritas@
opole.opoka.org.pl*

36. Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego Księży Salwatorianów
Bagno 86
55-120 OBORNIKI ŚLĄSKIE
tel. (0-71) 310-61-26
e-mail: bibl_wsd@sds.pl
<http://www.salwatorianie.pl>*

37. Biblioteka Wyższego
Seminarium Duchownego
Plac Mariacki 7
83-130 **PELPLIN**
tel. (0-58) 536 16 64*

38. Biblioteka Towarzystwa
Chrystusowego
dla Polonii Zagranicznej
ul. Panny Marii 4
60-962 **POZNAŃ**
skr. pocztowa 23
tel. (0-61) 855 10 34
fax: (0-61) 852 43 83
e-mail: bibltchr@tchr.org
<http://www.tchr.org>*

39. Biblioteka Wyższego
Seminarium Duchownego
ul. Zamkowa 5
37-700 **PRZEMYŚL**
tel. (0-16) 678 27 67 wew. 318
fax. (0-16) 678 27 67
e-mail:
bwsdp@przemysl.opoka.org.pl
<http://www.wsd.przemysl.opoka.org.pl>*

40. Biblioteka Wyższego
Seminarium Duchownego
ul. Wetlińska 4
35-082 **RZESZÓW***

41. Biblioteka Instytutu
Teologicznego
im. bł. Wincentego Kadłubka
ul. Mariacka 9
27-600 **SANDOMIERZ**
tel. (0-15) 832-72-30*

42. Biblioteka Wyższego
Seminarium Duchownego
ul. Zeromskiego 6
27-600 **SANDOMIERZ**
tel. (0-15) 832 27 08 wew. 351
e-mail: biblwsd@sandomierz.
opoka.org.pl*

43. Biblioteka Wyższego
Seminarium Duchownego
Nowe Opole 173B
08-110 **SIEDLCE**
skr. poczt. 100
tel. (0-25) 631 57 61
fax. (0-25) 631 57 19*

44. Biblioteka Wyższego
Seminarium
Misyjnego Księży Najświętszego
Serca Jezusowego
32-422 **STADNIKI 81**
tel. 271 15 24 wew. 124, 128
fax. (0-12) 271 15 45
e-mail:
biblioteka@sercanie.org.pl*

45. Biblioteka Uniwersytecka
Fili Wydziału Nauk
Społecznych Katolickiego
Uniwersytetu Lubelskiego
Ul. Popiełuszki 6
37-450 **STAŁOWA WOLA**
tel. (0-15) 842 48 89, 642 63 58
e-mail: biblioteka@kul.stalwol.pl*

46. Biblioteka Arcybiskupiego
Wyższego Seminarium
Duchownego
p.w. Św. Rodziny z Nazaretu
ul. Papieża Pawła VI nr 2
71-442 **SZCZECIN**
tel. (0-91) 454-14-53 wew. 120*
47. Biblioteka Księża Filipinów
ul. Piłsudskiego 9
33-100 **TARNÓW**
tel. 0 602 30 46 34*
48. Biblioteka Rzym.-Katol.
Parafii
św. Jana Chrzciciela
ul. Żeromskiego 39
64-980 **TRZCIANKA**
tel. (0-67) 216 68 90
fax. (0-67) 216 68 90
http://strony.wp.pl/wp/bibltk*
49. Biblioteka
Archidiecezjalnego Seminarium
Misyjnego
„Redemptoris Mater”
ul. Heroldów 12
01-991 **WARSZAWA**
tel. (0-22) 834-33-80
fax. 865 08 44
e-mail: biblioteka@rm.mkw.pl*
50. Biblioteka
Franciszkańskiego Centrum
dla Europy Wschodniej
i Azji Północnej
ul. Modzelewskiego 98 a
02-671 **WARSZAWA**
tel. (0-22) 844 02 43,
848 42 35 wew. 140
e-mail:
ora@poczta.wp.pl;
genowefa@uksw.edu.pl*
51. Biblioteka Instytutu
Tomistycznego
ul. Dominikańska 2
02-738 **WARSZAWA**
e-mail:
biblioteka.it@dominikanie.pl*
52. Biblioteka Centrum
Formacji Misyjnej
ul Byszewska 1
01-015 **WARSZAWA**
tel. (0-22) 679-67-28*
53. Biblioteka Pisarzy
Księża Jezuitów
ul Rakowiecka 61
02-532 **WARSZAWA**
tel. (0-22) 542 87 23*
54. Biblioteka Teologiczna
„Bobolanum”
Księża Jezuitów
ul. Rakowiecka 61
02-532 **WARSZAWA**
tel. (0-22) 542 87 21*

55. Biblioteka
Prywatnego Liceum
Ogólnokształcącego
Sióstr Nazaretanek
ul. Czerniakowska 137

WARSZAWA

tel. (0-22) 841 38 54

wew. 55

e-mail:

eligia@nazaretanki.pl

<http://www.nazaretanki.pl>

56. Biblioteka Wyższego
Seminarium Duchownego
ul. Prymasa S. Karnkowskiego 3

87-800 WŁOCŁAWEK

tel. (0-54) 231 17 70;

231 19 80 wew.23*

57. Biblioteka Warszawskiej
Prowincji

Braci Mniejszych Kapucynów

Ul. O.H. Koźmińskiego 36

05-170 ZAKROCZYM

tel. (0-22) 785 23 28 wew. 35

fax. (0-22) 785 20 18

e-mail:abikap@uksw.edu.pl